

Міжнародні наукові інтернет-конференції
юридичного та історичного спрямування

АКТУАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ

ISSN 2617-2364

Випуск 53

*МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ*

www.lex-line.com.ua

18-19 вересня
2023 р.

 AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
WYŻSZA SZKOŁA ZARZĄDZANIA I ADMINISTRACJI
W OPOLU

Україна, Тернопіль – Польща, Ополе 2023

УДК 340 (063)

А 437

Актуальні дослідження правової та історичної науки (Випуск 53): матеріали Міжнародної наукової інтернет-конференції, (м. Тернопіль, Україна – м. Ополе, Польща, 18 – 19 вересня 2023 р.) / [редкол. : О. Яремко та ін.]; ГО “Наукова спільнота”; WSZIA w Opolu. – Тернопіль : ФО-П Шпак В.Б. – 105 с. – ISSN 2617-2364.

У виданні вміщено наукові публікації Міжнародної наукової інтернет-конференції «Актуальні дослідження правової та історичної науки» (Випуск 53) з юридичних та історичних питань, яка відбулася 18-19 вересня 2023 р. за сприянням Громадської організації “Наукова спільнота” (Україна) та Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu (Польща).

Матеріали коференції також оприлюднено на сайті конференції:

www.lex-line.com.ua

Оргкомітет:

Яремко Оксана Михайлівна, кандидат юридичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет;

Станько Ірина Ярославівна, кандидат юридичних наук, адвокат;

Назарчук Оксана Михайлівна, доктор філософії (Ph.D.), ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»;

Гомотюк Оксана Євгенівна, доктор історичних наук, професор, Західноукраїнський національний університет;

Біловус Леся Іванівна, доктор історичних наук, кандидат філологічних наук, професор, Західноукраїнський національний університет;

Ребуха Лілія Зіновіївна, доктор педагогічних наук, кандидат психологічних наук, професор, Західноукраїнський національний університет

Недошитко Ірина Романівна, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет;

Стефанишин Олена Василівна, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет;

Ухач Василь Зіновійович, кандидат історичних наук, доцент, Західноукраїнський національний університет;

Русенко Святослав Ярославович, аспірант, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка.

Адреса оргкомітету:

46005, м. Тернопіль, а/с 797

тел. +380979074970

E-mail: lex-line@ukr.net

Тексти опубліковано у авторській редакції. Відповідальність за достовірність наданої інформації несуть автори, їхні наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищено. У разі будь-якого використання опублікованих матеріалів посилання на джерело є обов'язковим.

ISSN 2617-2364

© ГО “Наукова спільнота” 2023

© Автори статей 2023

5. Dicey, Albert Venn. Introduction to the study of the law of the constitution. Reprint. Originally published: 8th ed. London: Macmillan, 1915. PART I THE SOVEREIGNTY OF PARLIAMENT. Chapter I THE NATURE OF PARUAMENTARY SOVEREIGNTY Retrieved from https://files.libertyfund.org/files/1714/0125_Bk.pdf

МОНАРХІЧНА ІМПЕРІЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПЛЕМІННИХ СОЮЗІВ

Сухонос Володимир Вікторович
доктор юридичних наук, професор,
Сумський державний університет
ORCID: 0000-0002-9058-5182

Інтернет-адреса публікації на сайті:
http://www.lex-line.com.ua/?go=full_article&id=3648

Вважається, що перші держави виникли на межі IV–III тис. до н. е. на завершальному етапі т. зв. «неолітичної революції» [11, с. 50-51], коли економіка, що присвоює змінилася на економіку, що виробляє [10, с. 43].

Саме тоді розпочинається розкладання племінної організації і починають діяти ті чинники, які вели до перетворення племені в переважно соціально-потестарну спільноту. Це, своєю чергою, обернулося подальшою інтеграцією – тепер уже на надплеменному рівні. Зокрема, подібна ситуація спостерігалася в Україні, де західні анти – дуліби-волиняни об'єдналися з іншими племенами для надання відсічі аварам («обрам»). Таким чином, у той час і навіть східні слов'яни-анти, що утворювали племінні об'єднання ще для боротьби з готами, створили свою державу – державу волинян, правителя якої Масуді називає іменем «Маджак». На думку вчених, воно нагадує спотворене століттями та мовою іноземних народів існуюче у слов'ян VI ст. ім'я Мужак або Мужок [7, с. 54].

Найчастіше, трансформація племінних союзів у держави здійснювалася через утворення імперій.

М. Чугуєнко визначив імперію як «примусове державне об'єднання кількох народів навколо одного центру» [13, с. 147]. Залежно від цього центру О. Соскін виділив такі форми імперії як «імперія-метрополія», «імперія-столиця», «імперія-держава» та «імперія вождя» [12, с. 776].

На нашу думку, історично першою формою імперії були імперії вождя. Зокрема, можна згадати першу в світі імперію – Аккадську імперію

Саргона Старого, яка об'єднала під своїм скіпетром всі міста-держави Шумерської конфедерації [9, с. 82].

Не менш відомою була інша «імперія вождя» – держава Олександра Македонського, яка об'єднала колосальні території Перської держави Ахаменидів із Македонією та Елладаю на Заході і території західної Індії на Сході [5, с. 164-165].

У добу Середньовіччя відзначилася імперія Карла Великого, яка об'єднала територію нинішньої Франції, Італії та Німеччини [1, с. 33].

На території України теж існувала «імперія вождя» у вигляді держави, що «перебувала під владою Ардагаста» [8, с. 263], котра, на нашу думку, була «першою варварською, східнослов'янською примітивною протодержавою ранньої, антської, пори формування руського народу» [7, с. 53].

Доля імперій подібного типу також була відомою.

Зокрема, Аккадська імперія загинула під ударами кочівників-гутіїв [9, с. 84]. Імперія Олександра Македонського зникла, перетворившись на три спадкових наділи сподвижників великого завойовника – діадохів [2, с. 9]. Зокрема, правителем Єгипту став Птолемеї, а правителем Македонії та Греції – Деметрій Поліоркет. Уся ж інша територія відійшла Селевкові. Саме нащадки останнього, врешті-решт, втратили владу на більшій частині колишньої перської держави, що обернулося піднесенням грізного суперника Риму – Парфії.

У добу Середньовіччя припинила своє існування й імперія Карла Великого. Саме на її місці згодом, врешті-решт, виникли королівство Франція [6, с. 42] та Священна Римська імперія [6, с. 47].

Щодо імперії Ардагаста, то її доля нам невідома, оскільки, за словами В. Мавродіна, вона не мала своїх власних істориків та літописців, а зберегла пам'ять про себе лише в туманних переказах, записаних більш пізніми літописцями та арабськими письменниками [7, с. 54].

На нашу думку, подібний перебіг подій викликаний, перш за все, через потужний суб'єктивний чинник. Імперія Саргона Старого досягла піку свого розвитку саме в період активної діяльності цього правителя. Імперії Олександра Македонського та Карла Великого також не змогли пережити своїх творців. Скоріше за все, те ж саме сталося і з державою Ардагаста.

Проте, подібний суб'єктивний чинник свідчить про те, що більшість імперій закладалися у формі монархії.

На перших порах монархія розглядалася лише як одновладдя. Зокрема, можна згадати, що Аристотель виділяв правління одного, не вирізняючи при цьому виборний чи спадковий характер влади монарха [4, с. 43].

Спадкування, в якості монархічного принципу з'являється лише в добу Середньовіччя, у тому числі й раннього. Саме тому вбитий у аварів княжич антів Мезамир Ідарович добре усвідомлював, що його влада має спадковий характер, оскільки складала привілею однієї сім'ї, трьох членів якої Мезамир знав особисто [7, с. 44].

Остаточно спадкоємна влада як принцип монархічного правління [3, с. 275] затверджується після Столітньої війни.

Література:

1. Агібалова К. В. Донської Г. М. Історія середніх віків: підручник для VI класу / пер. з рос. В. І. Лапій. Київ: Радянська школа, 1979. 262 с.
2. Бенгтсон Г. Правителі епохи еллінізму / пер. с нем. Э. Д. Фролов. Москва: Наука, 1982. 391 с. («По следам исчезнувших культур Востока»).
3. Державознавство: підручник / за ред. Володимира Сухоноса. Суми: Університетська книга, 2021. 493 с.
4. Історія вчень про державу і право: хрестоматія для викладачів, аспірантів і студентів спец. «Правознавство»: у 4 ч. / уклад. В. В. Сухонос. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. Ч. 1: Політико-правова думка стародавнього світу і середньовіччя. 149 с.
5. Коровкін Ф. П. Історія стародавнього світу: підручник для V класу / пер. з рос. М. Ф. Лазоренка. Київ: Радянська школа, 1977. 232 с.
6. Космінський Є. А. Історія середніх віків : підручник для 6–7 класів середньої школи. Київ: Радянська школа, 1953. 256 с.
7. Мавродин В. В. Образование древнерусского государства. Ленинград: Изд-во Ленинградского государственного ордена Ленина университета, 1945. 432 с.
8. Мишулин А. В. Древние славяне в отрывках греко-римских и византийских писателей по VII в. н. э. Вестник древней истории. 1941. № 1 (14). С. 230-280.
9. Нариси історії стародавнього Сходу: посібник / за ред. В. В. Струве ; пер. з рос. П. П. Кошової та М. П. Лещенко. Київ: Радянська школа, 1957. 264 с.

10. Петров И. В. Государство и право древней Руси (до эпохи Русской Правды): Монография : в 10 т. Москва: Издательский дом Академии естествознания, 2016. Т. 1–2 : Т. 1. Теории происхождения государства и права. Античные письменные источники и венецианская проблема (I-V вв.). Т. 2 : Древнейшие письменные известия о славянах и денежные рынки Восточной Европы (VI-VII вв.). 419 с.
11. Робертс Дж. М. Иллюстрированная история мира: в 10 т. / пер. с англ. А. Богомякова. Москва: БММ АО, 1998. Т. 1: Доисторическое время и первые цивилизации. 192 с.
12. Сацков Н. Я. Разрушающая и созидаящая роль идеи к Третьему Тысячелетию Христовой Эры. Киев: Ин-т праксеологии, 1995. 902 с.
13. Чугуєнко М. Україна, яка шокує. Лабіринти історії. Харків: Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2005. 351 с.

ЗМІСТ

Теорія держави і права. Філософія права

Гайду Сергій Васильович

ПОЛІТИЧНА ФУНКЦІЯ ДЕРЖАВИ:
КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ.....3

Лисенко Анна Володимирівна

ОСОБЛИВОСТІ ДЕЛЕГОВАНОГО ЗАКОНОДАВСТВА:
ДО ПОСТАНОВКИ ПИТАННЯ.....6

Сухонос Володимир Вікторович

МОНАРХІЧНА ІМПЕРІЯ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ПЛЕМІННИХ СОЮЗІВ.....10

**Конституційне право. Конституційне процесуальне право.
Адміністративне право. Адміністративне процесуальне право.
Митне та податкове право. Міжнародне право. Муніципальне право**

Yana Benedyk

ENERGY SECURITY OF THE EUROPEAN UNION:
REDEFINING THE CONCEPT AMID THE RUSSIAN
AGGRESSION AGAINST UKRAINE.....14

Апанасько Іван Володимирович

ПРОЦЕС ПОКАРАННЯ РФ ЗА ВІЙСЬКОВІ ЗЛОЧИНИ
ТА ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-
УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД.....17

Васильченко Дар'я Ігорівна

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
АВІАПЕРЕВЕЗЕНЬ ПАСАЖИРІВ.....26

Волошкевич Геннадій Андрійович

НЕГАТИВНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРАВА ОСОБИ НЕ БУТИ ПІДДАНИМ КАТУВАННЮ,
АБО НЕЛЮДСЬКОМУ ЧИ ТАКОМУ, ЩО ПРИНИЖУЄ
ГІДНІСТЬ, ПОВОДЖЕННЮ АБО ПОКАРАННЮ.....28

Мартиновський Володимир Володимирович
ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ
АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ.....32

Науменко Наталія Миколаївна
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ
РЕАДМІСІЇ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА РЕСПУБЛІКОЮ МОЛДОВА.....35

**Цивільне та сімейне право. Цивільне процесуальне право.
Комерційне право. Житлове право. Зобов'язальне право. Міжнародне
приватне право. Трудове право та право соціального забезпечення**

Ernest Gramatskiy
TO THE ISSUE OF EUROPEAN INTEGRATION
AND PRIVATE INTERNATIONAL LAW OF UKRAINE.....42

Солоха Олег Володимирович
ФОРМИ УЧАСТІ СУДУ У СПРИЯННІ ПРИМУСОВОМУ
ВИКОНАННЮ УХВАЛ У ЦИВІЛЬНИХ СПРАВАХ.....46

Уланська Марія Олександрівна
СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТТЯ ТВОРУ В АВТОРСЬКОМУ ПРАВІ
ТА ОБ'ЄКТІВ, ЗГЕНЕРОВАНИХ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ.....49

**Кримінальне право. Кримінальне процесуальне право.
Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право.
Медичне право. Судові та правоохоронні органи. Адвокатура**

Андросович Любов Григорівна
КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УЧАСНИКІВ
ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ У ФІНАНСОВІЙ СИСТЕМІ.....52

Баранець Володимир Анатолійович
ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ДІЗНАННЯ У ФРАНЦІЇ.....55

Голодник Юрій Андрійович
ПРАВООХОРОННІ ОРГАНИ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАХИСТУ
ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН.....57

